

KUTSESTANDARD

Päästja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Päästja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Päästja töö eesmärk on teha päästetööd, kaitsta inimeste tervist, elu, vara ja keskkonda ning abistada neid operatiivselt ja professionaalselt õnnetuste korral.

Päästja töö sisu on tulekustutustööde ja tehnilise päästetöö tegemine ning ohtlike ainetega toimunud päästesündmuste likvideerimine.

Päästja töötab meeskonna liikmena. Päästetööl täidab ta päästetöö juhi korraldusi, kuid vajaduse korral peab iseseisvalt otsuseid vastu võtma. Päästja kasutab oma töös isikukaitsevahendeid.

Päästetöö valveteenistuja kutsealal on ka päästemeeskonna juhi, tase 5 ja päästejuhi, tase 6 kutsed.

Päästemeeskonnajuht koordineerib päästemeeskonna tööd, võtab vastu otsuseid ja annab korraldusi meeskonnale ja teistele päästesündmusele kaasatud asutustele ja isikutele. Päästemeeskonnajuht allub operatiivteenistuslikult päästejuhile. Päästejuht korraldab keerukate ja ulatuslike päästesündmuse lahendamist.

A.2 Tööosad

A.2.1 Töö planeerimine ja korraldamine

2.1.1 Töökorralduslike dokumentide täitmine.

2.1.2 Ennetustöös osalemine.

A.2.2 Päästesündmuse lahendamine

2.2.1 Riskide ja eriohtude hindamine sündmuskohal.

2.2.2 Koostöö tegemine teiste ametkondadega.

A.2.3 Tulekustutustöö tegemine

2.3.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.3.2 Tuleohutuspaigaldiste kasutamine.

2.3.3 Hargnemised.

2.3.4 Suitsusukeldumine.

2.3.5 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.3.6 Põlemise likvideerimine.

A.2.4 Tehnilise päästetöö tegemine

2.4.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.4.2 Hargnemised.

2.4.3 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.4.4 Tehnilise päästesündmuse likvideerimine baasteenuse ulatuses.

A.2.5 Ohtlike ainete toimunud päästesündmuste likvideerimine

2.5.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.5.2 Hargnemised.

2.5.3 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.5.4 Keemiapäästetöö tegemine.

2.5.5 Saasteärastustööde tegemine.

2.5.6 Naftareostuse korjetööde tegemine.

Valitavad tööosad

A.2.6 Alarmsõidu tegemine

2.6.1 Alarmsõidu tegemine vastava kategooria sõidukiga.

2.6.2 Ohtude ja riskide hindamine alarmsõidul.

Töösade- ja ülesannete täielik loetelu on toodud kutsestandardi Lisas 1.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Päästja töö on korraldatud ööpäevaringsete valvavahetustega, sõltumata puhkepäevadest ja riigipühadest.

Päästja töötab nii sise- kui ka välitingimustes, sõltumata ilmastikuoludest, sageli ekstreemsetes oludes (kõrge temperatuur, hingamiskõlbamatu keskkond, kitsad olud, töötamine kõrgustes ja sügavustes jm) ning teeb füüsilist pingutust nõudvat tööd.

Päästetööl puutub päästja kokku ohuteguritega (põlemisgaasid, elekter, ohtlikud ained, vesi jm), mis võivad mõjuda tema elule ja/või tervisele.

Päästjal peab olema valmisolek tegeleda tema enda psüühikat traumeerivate olukordadega.

A.4 Töövahendid

Päästja töövahendid on päästetöö elektrilised, sisepõlemismootoriga, pneumaatilised, hüdraulilised ja käsivahendid, tuletõrjepumbad ja -armatuur, redelid, voolikud, IKT-, esmaabivahendid jm.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Tööks vajalikud isikuomadused on kohusetunne, ping- ja stressitaluvus, avatus, organiseeritus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Tavaliselt on päästjal keskharidus, kutseoskused on omandatud kutseõppeasutuses või töö käigus ning läbitud erialased kursused.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Päästja, vanempäästja, juhtivpäästja.

A.8 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Töö päästeteenistujana on reguleeritud päästeteenistuse seadusega.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Päästja, tase 4 kutse koosneb kuuest kohustuslikust ja ühest valitavast kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.5 ja B.2.7 (lähiv kompetents) tõendamine ning lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitavat kompetentsi B.2.6.

Märge valitava kompetentsi tõendamise kohta kantakse kutsetunnistusele.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Töö planeerimine ja korraldamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) täidab valvevahetuse vastuvõtmise ajal ja vajaduse korral selle jooksul varustuse vastuvõtmise kontrolltabelid ja muid asjakohaseid dokumente vastavalt kehtivale korrale; 2) viib valvevahetuse ajal ennetustöö büroolt saadud vahenditega läbi ohutuslaseid koolitusi vastavalt teenuse standardis ette nähtud tingimustele ja ennetustöö büroolt ning I päästetöö juhtimise tasandilt saadud juhiste; annab vahetule juhile koolituste sisu ja vahendite kohta tagasisidet; tutvustab koolitustel, infopäevadel jt üritustel päästetehnikat.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.2 Päästesündmuse lahendamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) hindab visuaalselt ja I päästetöö juhtimise tasandilt saadud informatsiooni arvestades erinevaid riske ja ohtusid sündmuskohal ja erinevates olukordades vastavalt oma tööülesandele; 2) töötab päästesündmusel koos sama tasandi töötajatega teistest ametkondadest vastavalt päästetöö juhilt saadud korraldusele ja õigusaktidele.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.3 Tulekustutustöö tegemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) kontrollib valvevahetuse alguses ja vajaduse korral valvevahetuse jooksul hingamisaparaadi korrasolekut ning fikseerib tulemuse vastavalt kehtestatud juhisele; kasutab töövahendeid sihipäraselt vastavalt tootja kasutusjuhendile; veendub pärast töövahendi kasutamist selle tehnilises korrasolekus ja vajaduse korral teostab kasutusjärgse hoolduse oma kompetentsuse piires; 2) kasutab vastavalt päästetöö juhilt saadud korraldusele tuleohutuspaigaldisi, arvestades nende otstarvet ja tööpõhimõtteid; 3) teostab hargnemisi vastavalt päästesündmuse eripärale ja päästetöö juhilt saadud käsule; valib hargnemisteks õiged töövahendid vastavalt päästesündmuse iseloomule ja eripärale; 4) teostab ohutult suitsusukeldumist vastavalt päästetöö suitsusukeldumise juhendile, päästesündmuse eripärale ja juhilt saadud korraldusele, kasutades selleks sobivaid töövahendeid ja kaitsevarustust, sh hingamisaparaati; valib liikumistee ja -viisi, arvestades sündmuse või objekti liiki ja eripära; 5) evakueerib nii inimesi kui ka loomi tulekahju olukorras vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule kõige efektiivsemal ja kiiremal moel; teostab elupäästvat tegevust vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule kõige efektiivsemal ja kiiremal moel; kasutab endale ja päästetavale ohutuid töövõtteid; 6) täidab päästetöö juhilt saadud korraldusi põlemise likvideerimiseks, ventileerimiseks ja konstruktsioonide avamiseks; hindab oma tegevuse tulemuslikkust ja annab päästetöö juhile tagasisidet, kasutades selleks erinevaid kommunikatsioonivahendeid vastavalt olukorrale ja põlengu iseloomule; kasutab põlengu likvideerimiseks, ventileerimiseks ja konstruktsioonide avamiseks töövahendeid sihipäraselt ja ohutult.	
Teadmised: 1) tulekahju arengufaasid; 2) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted tulekahju olukorras; 3) tulekustutusvahendid ja -ained ning nende kasutamispõhimõtted.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.4 Tehnilise päästetöö tegemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) kontrollib valvevahetuse alguses ja vajadusel valvevahetuse jooksul töövahendite korrasolekut ning fikseerib tulemuse vastavalt kehtestatud juhisele; kasutab töövahendeid sihipäraselt vastavalt tootja kasutusjuhendile; veendub pärast töövahendi kasutamist selle tehnilises korrasolekus ja vajaduse korral teostab kasutusjärgse hoolduse oma kompetentsuse piires; 2) teostab hargnemisi vastavalt päästesündmuse eripärale ja päästetöö juhilt saadud käsule; valib hargnemisteks õiged töövahendid vastavalt päästesündmuse iseloomule ja eripärale;	

3) evakueerib nii inimesi kui ka loomi tehnilisel päästesündmusel vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule kõige efektiivsemal ja kiiremal moel; teostab elupäästvat tegevust vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule kõige efektiivsemal ja kiiremal moel; kasutab endale ja päästetavale ohutuid töövõtteid;

4) teostab tehnilisi päästetöid inimkannatuse vähendamiseks, erinevate õnnetuse tagajärgede leevendamiseks ja abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmiseks päästetöö baasteenuse ulatuses, kasutades selleks standardvarustust ohutult ja sihipäraselt.

Teadmised:

- 1) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted mitmesuguste õnnetuste puhul;
- 2) päästetöövahendid ja ained ning nende kasutamispõhimõtted.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

B.2.5 Ohtlike ainete toimunud päästesündmuste likvideerimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) valmistab ette, kasutab ja hooldab suitsusukeldumise varustust keemiasukeldumiseks vastavalt juhendile; valmistab mõõtmiseks ette sobiva mõõteseadme, kasutab seda ja hooldab pärast kasutamist;
- 2) teostab hargnemisi päästmiseks, ohtliku aine aurude lahustamiseks, kontsentratsiooni vähendamiseks või aine leviku peatamiseks vastavalt päästesündmuse eripärale ja päästetöö juhilt saadud käsule; valib hargnemisteks õiged töövahendid vastavalt päästesündmuse iseloomule ja eripärale;
- 3) evakueerib ja päästab vastavalt päästetöö juhi käsule inimesed ja loomad ohualalt, kasutades selleks päästja kaitseriietust, suruõhu hingamisaparaati ja vajalikke töövahendeid; kasutab endale ja päästetavale ohutuid töövõtteid;
- 4) tuvastab lähtuvalt ohtliku aine tähistusest selle peamised ohud, edastab info päästetöö juhile ning võtab kasutusele esmased kaitsemeetmed; vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule peatab ohtliku aine leviku ja sulgeb selle lekke (kui selleks ei pea kasutama gaasitihedat keemiakaitseriietust), kasutades selleks vastavaid vahendeid; abistab keemiasukeldujat riietumisel keemiakaitseriietusse;
- 5) teostab kannatanute, keemiasukeldujate ja päästevahendite saasteärastust baasteenuse ulatuses vastavalt päästetöö juhi käsule; abistab keemiapäästemeeskonna liikmeid pesukoha moodustamisel ning töötab pesukohas keemiasukeldujate ja kannatanute saasteärastusel vastavalt pesukoha juhi käsule;
- 6) piirab naftareostuse leviku maismaal, kasutades selleks absorbeerivat ainet jt vajalikke vahendeid baasteenuse ulatuses vastavalt päästetöö juhilt saadud käsule.

Teadmised:

- 1) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted ohtlike ainete toimunud õnnetuste puhul;
- 2) päästetöövahendid ja ained ning nende kasutamispõhimõtted ohtlike ainete toimunud sündmustel.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Selle kutse taotlemisel on lisaks võimalik täiendavalt tõendada valitav kompetents B.2.6.

B.2.6 Alarmsõidu tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) teostab ohutult alarmsõitu vastavalt häirekeskuselt saadud väljasõidukorraldusele, ohuhinnangule ja alarmsõitu reguleerivatele õigusaktidele vastava kategooria sõidukiga; täidab temale antud ülesandeid, arvestades sõiduki eriotstarvet, omapära ning sündmuse iseloomu; täidab valvevahetuse lõpuks elektroonilise sõidupäeviku;
- 2) hindab visuaalselt ja sõiduki omapärale tuginedes ning ilmastiku, tee- ja liiklusolusid arvestades erinevaid riske ning ohtusid sündmuskohale jõudmiseks vastavalt autojuhi ülesandele; valib vastavalt ohtude ja riskide hinnangule ning sündmuse omapärale sündmuskohale jõudmiseks sobiva sõidukiiruse ning teekonna.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.7 Päästja, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) järgib oma töös ohutustehnika ja tööohutuse reegleid ja põhimõtteid; 2) järgib oma töös päästetöö valdkonda reguleerivaid õigusakte; 3) kasutab tööks vajalikke info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid (riistvara ja tarkvara, raadiosidevahendid, navigatsiooniseadmed jm) vastavalt kehtestatud korrale ja kasutusjuhenditele; 4) annab kannatanu(te)le elupäästvat esmaabi vastavalt päästetöö baasteenusele; 5) töötab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas; 6) kasutab oma töös eesti keelt tasemel B1 (vt lisa 2 „Keeleoskuse hindamise skaala“); 7) järgib oma töös päästeteenistuja kutse-eetikat (vt Lisa 3 Päästeteenistuja kutse-eetika www.rescue.ee). Hindamismeetod(id): Läbivat kompetentsi hinnatakse integreeritult teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	18-17042013-1.1/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Aivar Lepp, Eesti Päästeala Töötajate Ametiühing, Päästeameti Ida Päästekeskus Stella Polikarpus, Sisekaitseakadeemia Aivar Kilp, Päästeameti Põhja Päästekeskus Gert Teder, Päästeameti Põhja Päästekeskus Tarvi Ojala, Päästeamet Häli Allas, Päästeamet
3. Kutsestandardi kinnitaja	Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	9
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	17.04.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	10.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5411 Päästjad ja tuletõrjujad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Rescuer, level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	
Lisa 2 Keelte oskustasemetel kirjeldused	
Lisa 3 Päästeteenistuja kutse-eetika	